

ENS VE A VEURE ...

MONTSERRAT MINOBIS

Més enllà de les campanyes i les reivindicacions concretes, el feminisme hauria de ser sobre tot comunicació entre les dones, conèixer-nos unes a altres per millor conèixer-nos nosaltres mateixes, reivindicar el fet de ser dona i les moltes maneres, probades i probables de viure desde la condició de dona. Per parlar de tot això, aquest cop hem anat a trobar la Montserrat Minobis.

Montserrat, desde que ens varem conèixer a les Jornades Catalanes de la Dona han passat moltes coses. Penseu, per exemple, que tu, com moltes altres dones, has canviat moltíssim. D'alguna manera creus que és vàlid situar aquest canvi a partir de les Jornades? Concretament, què van representar per tu les Jornades Catalanes de la Dona?

Van sopsar un contacte amb la realitat. En aquell moment jo militava a Unió Democràtica de Catalunya i estava a les Dones Universitàries. Allí vaig conèixer el feminisme. Bé, avans, ja havia llegit *El segon sexe* de la Simone de Beauvoir, que per cert me'l va deixar un capellà. Després me'l vaig comprar. Tot això passava a Figueres. No vaig venir a Barcelona fins el 1971, quan ja tenia 28 anys. Vaig aprofitar-me dels exàmens especials d'ingrés a la universitat per a majors de 25 anys. Volia estudiar filosofia i lletres; la frustració de la meua vida era no haver pogut estudiar. Vaig anar a la clàssica escola de monges i després els meus pares van decidir que la nena estudiés el piano, que ara, en veritat, m'agrada molt, no et penses...

La Montserrat, experta entrevistadora, m'ha desbordat; és ella qui va explicant-me la seva vida, saltant contínuament les barreres d'unes preguntes poder massa abstractes (sobre influències, evolució, antecedents, etc.) per copsar una realitat molt més fluida.

L'hi comento que de fet, aquells exàmens per més grans de 25 anys —que ara, per cert, tinc entès que han estat suprimits, sense que s'hagin sentit masses queixes— van suposar per moltes dones una oportunitat de intentar sortir del camí marcat.

Sí, recordo que erem moltes més dones que homes i també hi havia bastantes dones ja grans. A mí allò em va servir per deixar Figueres. A la universitat vaig entrar en contacte amb un altre món. Allí vaig començar a tenir verdadera consciència del feminisme. Vaig entrar a les Dones Universitàries, no com a cosa del partit, sinó per una preocupació personal ben meua. La majoria de les dones eren de partit, però cap sabia de quin partit eren les altres, fins que un dia varem fer una sessió de confessió general. Encara que potser algun partit anava ja amb la idea de montar quelcom, no ho sé...

I ara sí que ja arribem a les Jornades...

Sí, durant i després de les Jornades vaig prendre consciència de la diferent manera de pensar entre les dones i els homes del partit; les dones estavem a anys llum dels homes en temes com l'avortament i el divorci, dels que en general eren partidàries. Les discussions tant dins de la UDC com en l'equip democratacristià de l'estat espanyol, em van anar radicalitzant a tots els nivells i em vaig trovar defensant posicions moltíssim més a l'esquerra que les del partit.

I en la teua vida personal també va haver-hi canvis?

I tant, canvis a nivell personal, sexual, de tot.

De les Jornades, què és el que et va impressionar més?

El fet de trovar-nos tantes dones plegades. També les tensions entre les dones. Si bé penso que això era d'esperar donat que la gent —tots els partits— va acudir-hi organitzada.

I després què?

Encara vaig continuar treballant a Unió Democràtica, fins el novembre del 77 quan deixo el partit. Dins d'UDC sempre vaig defensar la doble militància i el projecte de la Coordinadora. Però cada vegada notava més el pes de la consciència feminista. Durant la campanya electoral vaig ocupar el número tres de les llistes per Girona; durant 15 dies —fins que vaig agafar l'excedència— cada dia en acabar la feina a la ràdio m'en anava a Girona a parlar pels pobles. Quan vaig adonar-me que m'havien enquadrat en el paper de la dona *progre*, vaig demanar que els companys també assumissin totes aquestes qüestions. Poc a poc vaig anar veient la impossibilitat de la doble militància. També hi va influir el tomb a la dreta del partit; jo era a la UD pel nacionalisme. De tota manera, després no he tomat a entrar enlloc, i no pas perquè no ho hagin intentat els altres.

Montserrat, ara una pregunta obligada, donat que encara que sigui com a independent tu continues a la "brecha": feminisme o política?

Veuràs, per mí el feminisme és una manera de viure que implica un canvi polític, creant així les condicions favorables per a una nova manera de viure. Per exemple, sortir al carrer per l'avortament és una actitud feminista i aquesta actitud pot arribar a provocar un canvi polític que possibiliti una llei d'avortament.

Pel que fa a la meva posició política, defenso el dret a l'autodeterminació de tots els pobles. Crec que és necessari que hi hagi algú que fagi política d'oposició i d'anticonsens, i que ofereixi una opció nacionalista.

Aquí se'ns planteja la qüestió de la llengua, que de vegades pot aparèixer com una barrera entre les dones.

Penso que el tema és important. Idealment, crec que la unitat entre les dones hauria d'estar per sobre dels problemes de llengua. Però, també em sembla que si nosaltres durant tants anys hem estat receptives a una llengua estrangera, les altres dones també poden ser receptives a la nostra llengua, poden intentar fer un esforç perquè no sempre hi hagi d'haver una cultura i una llengua perdedores.

Avans t'has queixat de que perquè eras la nena et fessin estudiar el piano. Crec que moltes de nosaltres hem tingut, o tenim, aquesta actitud de rebuig cap el que es considerat femení. Què en penses tu ara de tot això?

Jo ara he reemprés els estudis de piano, que vaig deixar per treballar a la ràdio. Sento la música com una cosa molt meua, m'agrada molt la música, de tot tipus, sobre tot les cançons romàntiques, ja ho deus haver notat pel que hem estat escoltant.

I m'encanta ballar, potser perquè soc molt vital. Crec que la música és un dret de tothom; a qui més qui menys l'hi agrada la música, que sigui d'un tipus o un altre ja depèn de la cultura musical.

Sobre la feminitat i el feminisme, crec que s'ha de reivindicar la feminitat de les coses considerades feministes. Hi ha molt antifeminisme que identifica el feminisme amb rebuig de la feminitat. M'empipa que, perquè soc feminista, a la ràdio em mirin estranyats el dia que duc faldilles. També es pot anar elegant i ben vestida i seguir essent la mateixa. Es tracta de saber què vol dir ser feminista. Primer hi ha un rebuig de ser femenina, després ve un rebuig del rebuig.

A nosaltres ens han estafat, hem perdut massa temps aprenent i desaprenent una sèrie de coses, ens hem radicalitzat molt tard, hi ha hagut un desfasament entre les experiències que estavem vivint i el moment de la vida en que hem arribat a cada etapa. Jo vaig començar a fer als 28 anys coses que hauria d'haver fet als 18, com quan me'n vaig anar d'*au pair* a Londres. En tot aquest procés hem rebutjat coses que no calia rebutjar i que ara intentem recuperar, com pot ser el cuinar, algunes feines de la casa, el fet mateix d'estar bé a casa.

Com vas començar a treballar a la ràdio? Has trobat especials dificultats pel fet de ser dona?

Vaig entrar a Radio Popular de Figueres als 18 anys, per oposicions. Ja de petita, sembla que llegia molt bé i a la colla de Figueres quan feiem una representació sempre em feien llegir a mí. Entre tots em van engrescar per que optés a la plaça de locutora. De dificultats n'he tingudes moltes. El món de la ràdio és un món masculista, com tots, potser encara més per la relació amb el "món dels artistes"; això es dona a tots els mitjans de comunicació. Si ets dona i vols aconseguir fer coses has de lluitar el doble. M'ha costat força arribar on soc ara: 10 anys de locutora a Ràdio Popular de Figueres, després 2 anys sense treballar, quan vaig venir a Barcelona; 3 anys de fastiguejar-me a Ràdio Reloj, fins que per fi vaig aconseguir entrar a Ràdio Nacional i aquí encara treballa alhora per Ràdio 4, Ràdio Peninsular i RNE. Com a dona, has de demostrar molt més que vals, i un cop

ho has demostrat potser et deixen fer quelcom. Normalment les dones ere i son, considerades com a veu acompanyant del locutor. El meu cas n'és corrent i soc conscient de què m'ha afavorit la militància a un grup polític —quan es planteja una ràdio en català, jo, per la meua participació a l'apartat de ràdio en el Congrés de Cultura Catalana, estava molt més preparada que la majoria. També, en certs moments pot haver-me ajudat el fet de treballar en el món del feminisme. Encara que, a l'hora de la veritat, tot això només conta si et interessa, si l'empresa creu que ho pot aprofitar.

En general, et miren malament perquè ser feminista?

Oh, i tant. Potser seria interessant explicar aquí el procés que van seguir les entrevistes. Aquestes van néixer després de la campanya electoral del 77 amb la finalitat d'entrevistar als polítics. Durant mig any només vaig entrevistar polítics i polítiques. Al final tots deien al mateix i em van plantejar d'introduir altres persones i aquí em vaig trovar amb que sempre, a tot arreu, s'entrevista a les mateixes persones, quasi tots homes, naturalment. Una dona ha d'haver fet algo molt important perquè s'ocupi d'ella. Per exemple, les pintores, les pianistes, són molt menys entrevistades que els pintors, els pianistes. Un de les poques excepcions és la Montserrat Caballé, que es molt superior a tots els homes del seu nivell. Per això, ultimament ja només entrevistava a dones, fins que a l'empresa em van dir, alto, és que no hi ha homes? vaig haver de posar un home de tant en tant, una mica al revés del que es sol fer, d'incloure dones només per la galeria.

I has tingut queixes del públic?

Si, de tant en tant trucava alguna persona molt molesta. En general et queixaven els homes. Com un que va trucar molt empipat dient: és que vostès volen boicotejar l'home, volen enviar-lo a fer punyetes...

Montserrat, què volies ser quan eres petita?

Volia ser moltes coses. Tinc dos germans davant i el meu món era un món de nens. El meu primer desig era ser futbolista, després quan estudiava música volia ser una gran pianista. Al entrar a la ràdio, em vaig adonar que el meu món, la meua professió era la ràdio. També, com moltes que hem tingut una educació religiosa, en un moment donat volia ser

monja. A l'adolescència, la idea fonamental era casar-se, ser mare; si no hagués vingut a Barcelona, era estava casadíssima i carregadíssima de fills.

De nena vivies en un món de nens, més endavant quines van ser les teves relacions amb els nois?

Tenia una colla de nois i noies més o menys lligats al món de l'escoltisme. Nois i noies anavem plegats a tot arreu i aparentment les relacions eren d'igualtat. Però, vist des d'ara, hi havia un sexisme latent. La moral era molt rígida. Naturalment es creaven parelles, però el sexe estava molt encobert. Les converses eren molt innocents, no ens questionavem el sexe tots plegats. Ara, tot seria molt diferent. Jo em sento estafada, no vaig descobrir el sexe fins als 18 anys, en canvi ara...

No sé si per la majoria han canviat tant les coses. I entre les feministes més aviat estem descobrint que les dones podem divertir-nos soles.

Sí, per mí això ha estat una troballa. He descobert lo bonic que és ésser dona, amb tots els problemes que suposa, i he assumit la condició de dona, amb tots els seus problemes.

Coses que t'agradaria fer.

M'agradaria tornar a fer televisió; és un món fascinant malgrat la manca de mitjans. A la ràdio m'agradaria tenir un programa per mi tota sola, és el que tothom vol. M'agradaria tenir ocasió de fer grans reportatges, per viatjar i pel seu interès periodístic; a més de conèixer llocs hi ha tot l'aspecte de l'entrevista personal, la recerca de material... Costa sortir de l'engramatge, però m'apassionaria començar aventures, donar la volta al món en barco, veure un Ovni...

I muntar una ràdio de dones?

M'agradaria molt; és un projecte interessant a tots nivells. Per una banda, representaria un repte professional. I segur que s'establiria una comunicació molt diferent. Imagina't una ràdio on desde l'enginyera de so, fins a les tècniques de control, les locutors, les redactores, tot fossin dones. Els mecanismes de comunicació serien molt diferents. No és que les dones tinguem una manera diferent de fer, és que pensem diferent. Jo veig que sempre vaig més enllà que els companys, encara que coincidim en la línia general. Això es molt significatiu, vol dir alguna cosa, no sé què, però hi ha alguna cosa que ens diferencia; som més imaginatives, més creatives, esperem més, ens arrisquem més..., quan ens n'adonem, és clar. Crec que és perquè sempre ens hem hagut d'esforçar al màxim i això et dona una perspectiva diferent.

Quina creus que és la tasca de les dones, ara?

Fonamentalment, en aquest moment, les dones hem de parlar, i de tot... Moltes dones això no ho veuen. Al grup de dones de Figueres, moltes, si no hi ha consignes, pensen que perden el temps. Però jo crec que el fet de que siguem 6 dones, que ens veiem un cop cada 15 dies i parlem, ja és prou important perquè el grup tingui raó d'existir.

Per acabar, Montserrat, com et veus d'aquí a 10 anys?

Em costa imaginar-me d'aquí a 10 anys. Penso que s'ha d'aprofitar el present. Si 10 anys enrera m'haguessin dit que feria el que he fet, m'hauria semblat impensable.

Mireia

Viene de la pag. 2

mente también de la inmensa mayoría de las mujeres no concienciadas.

Yo, quizá, como mujer proveniente de una clase burguesa y mujer, además, que tiene una profesión de las que tradicionalmente, han estado reservadas a los hombres, me muevo dentro de esquemas burgueses y además machistas. Sin embargo, tengo la conciencia de opresión como mujer y busco posibilidades de liberación. Consecuentemente me interesa ver aumentar el número de mujeres que luchan por esa misma liberación, ya que la unión puede hacer la fuerza. De ahí que me intereso sobre los medios a utilizar para llegar hacia esas mujeres, que fruto de una educación tradicional, burguesa y machista aún no han traspasado esa frontera del comportamiento formal. Entre otras cosas porque será difícil convencerlas —igual que a mí— de que el cruce de esa frontera es deseable y necesario. En primer lugar, entiendo, que incorporar posturas tradicionalmente reservadas a los hombres al comportamiento de la mujer no es sino continuar reconociendo —esta vez hasta en la forma— la fuerza poderosa del machismo. Me parece una contradicción que la liberación de la mujer pase por la adaptación al comportamiento masculino. Se me objetará que en qué razones me baso para adjetivar a un ser de masculino o femenino. Quizás en la historia más conocida, y claro está, escrita generalmente por hombres, también en la realidad evidentemente dominada por los hombres. Pero, aun así, insisto, el hecho es que los hombres tienen una forma de comportamiento propio determinada por la historia de sí mismos y no veo la necesidad de que la mujer se tenga que conformar a este comportamiento.

Creo en la posibilidad de caminar a la búsqueda de nuevos comportamientos que, dejando de lado formas impuestas de femineidad quizás rechazables por molestas o superadas, conformen a la mujer que camina en la búsqueda de la liberación de un modo sustancial y propio. Y suponiendo que esto no fuese posible, quizás la igualación de fuerzas se tuviese que hacer a la inversa, haciendo conformarse al hombre a las formas de comportamiento de la mujer, pero, en ningún caso, claudicando ante ciertas de las formas del machismo actual. Esta sería la más triste de las contradicciones. Y además esta situación es muy perjudicial para el movimiento de la liberación de las mujeres, ya que paraliza la fuerza de atracción del movimiento mismo.

Almudena
Madrid